

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

3^ο Ετήσιο Συνέδριο Λογοθεραπείας

Η Προσαρμογή του Τεστ Σενάριο για τα Ελληνόφωννα άτομα με αφασία: Μια μελέτη εγκυρότητας και αξιοπιστίας

Μαρίνα Χαράλαμπους & Δρ. Μαρία Καμπανάρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

marina.charalambous@cut.ac.cy, maria.kambanaros@cut.ac.cy

ASPIRE

ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

12 Νοεμβρίου 2022 Αθήνα

1

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Δήλωση σύγκρουσης συμφερόντων

Δεν έχω να δηλώσω καμιά σύγκρουση συμφερόντων.

2

2

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Η δομή της σημερινής παρουσίασης

- Εισαγωγή
- Τεστ Σενάριο
- Εκδοχές
- Σκοπός
- Μεθοδολογία
- Αποτελέσματα
- Συμπεράσματα

Παρουσίαση φιλική προς την αφασία, φοιτητές Λογοθεραπείας και νέους επαγγελματίες

3

3

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Εισαγωγή

- Οι λογοθεραπευτές δίνουν έμφαση στην αξιολόγηση των γλωσσικών δυσκολιών του ατόμου με αφασία.
- Χρησιμοποιούν εργαλεία που αξιολογούν το επίπεδο της γλωσσικής διαταραχής (ICF; WHO, 2001).
- Τέτοιες δοκιμασίες χρησιμοποιούνται και χρησιμεύουν στην οξεία και την υπό οξεία-φάση του εγκεφαλικού επεισοδίου.
- Η σημαντικότητα της αξιολόγησης της λειτουργικής επικοινωνίας, συνήθως παραμελείται από τους κλινικούς.

(Charalambous et al., 2022; Hilari et al., 2018; van der Meulen et al., 2010)

4

4

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Λειτουργική Επικοινωνία

Η βασική πράξη της ανθρώπινης επικοινωνίας σε καθημερινές καταστάσεις.

(Elman & Bernstein-Ellis, 1999; Charalambous et al., 2022; Hilari et al., 2018; van der Meulen et al., 2010)

5

5

UNI
FR
UNIVERSITY OF PAPHOS
UNIVERSITY OF PAPHOS

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Στόχος

Ο στόχος της αξιολόγησης της λειτουργικής επικοινωνίας είναι να εξεταστεί:

- ✓ κατά πόσον το άτομο με αφασία είναι αποτελεσματικό στην καθημερινή επικοινωνία,
- ✓ αν μπορεί να συμμετάσχει σε καταστάσεις πραγματικής ζωής (ανεξάρτητα από την σοβαρότητα της γλωσσικής διαταραχής).

(Charalambous et al., 2022; Hilari et al., 2018; van der Meulen et al., 2010)

6

6

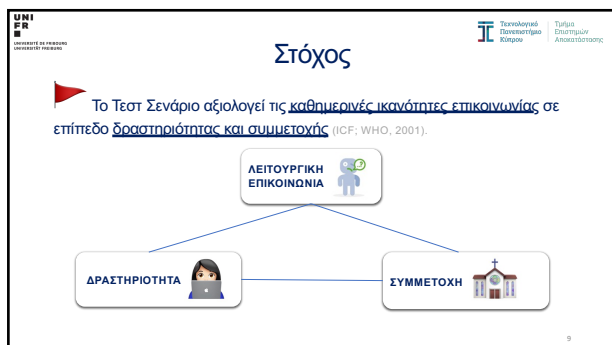
7

Το Τεστ Σενάριο

Το Τεστ Σενάριο μελετάει πώς ένα άτομο με αρασία εκφράζει, **με λέξεις** ή/και **χωρίς** καθημερινά μηνύματα σε ένα διαδραστικό περιβάλλον επικοινωνίας με έναν πολύ ενεργό εξεταστή.

(Charalambous et al., 2022; Hilari et al., 2018; van der Meulen et al., 2010)

8

9

Τα 6 Σενάρια

The six scenarios are illustrated with icons: Ψώνια (Shopping), Ταξί (Taxi), Γιατρός (Doctor), Επίσκεψη (Visit), Οικιακή βοήθος (Home helper), and Εστιατόριο (Restaurant).

Ζητείται από το άτομο να λάβει **ενεργό μέρος** και να εμπλακεί σε ένα **παιχνίδι ρόλων**.

10

Πολυτροπικές Απαντήσεις

Το άτομο με αρασία προτρέπεται να ανταποκριθεί:

- Προφορικά
- Χειρονομία
- Σχέδιο
- Γραφή
- Βιβλίο επικοινωνίας
- Όλα τα παραπάνω (ολική επικοινωνία)

11

Βαθμολόγηση

Βαθμολόγηση 0-3

3= ανεξάρτητη απάντηση χωρίς βοήθεια
2= απάντηση με Βοήθεια 1 από τον κλινικό
1= απάντηση με Βοήθεια 2 από τον κλινικό (ναι/όχι)
0= καμία απάντηση

Σύνολο 54 = λειτουργική επικοινωνία

12

Παράδειγμα

Ψώνια: «Αυτό το άτομο είστε εσείς (δείξτε). Βρίσκεστε σε ένα κατάστημα (δείξτε την εικόνα γενικά) και θέλετε να αγοράσετε ένα πουλόβερ (δείξτε το πουλόβερ). Η κυρία σας ρωτάει «Μπορώ να σας βοηθήσω;»

Αναποδογυρίζω την εικόνα και λέω:
«Πως το ζητάτε αυτό;»

Εννοια	Βοήθεια	Βαθμολογία
Πουλόβερ	<ul style="list-style-type: none"> Δεν χρειάστηκε βοήθεια «Μπορείτε να το εκφράσετε με διαφορετικό τρόπο; Με μια κίνηση/μα ζωγραφιά;» «Θα σας κάνει κάποιες ερωτήσεις; Ψάχνετε ένα παντελόνι; Ψάχνετε μια μπλούζα; Ψάχνετε ένα πουλόβερ; Παρά τη βοήθεια η απάντηση δεν ήταν επαρκής ούτε πλήρης» 	3 2 1 0

13

Εκδοχές

Πρωτότυπη
Ολλανδική
(van der Meulen et al., 2010)

Επικυρώθηκε
Αγγλική
(Hilari & Dipper, 2020)

Ελληνική
(Charalambous & Kambanaros, 2022)

14

Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

van der Meulen et al., 2010

Hilari et al., 2018

Charalambous et al., 2022

International Journal of Language & Communication Disorders

IF: 3.02

15

Η Ερευνητική Ομάδα

Charalambous, M., Phylactou, P., Elriz, T., Psychogiou, L., Antoniou, J.M., & Kambanaros, M. (2022). Adaptation of the Scenario Test for Greek-speaking people with aphasia: A reliability and validity study. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 58, 1-15. DOI: 10.1111/1460-8984.12727

Φοίβος Φυλακτού PhDc
Νευροεπιστήμονες
The Brain and Neurorehabilitation Lab, Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Θέκλα ΕΛΑΡΙΣ
Λογοπεδολόγος
The Brain and Neurorehabilitation Lab, Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Λουκία Ψυχιογίου MSc
Λογοεπιστήμονες Ειδικών
Κέντρο Αποθεραπείας και Αποκατάστασης, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Professor Jean-Marie Annoni MD
Καθηγητής Νευρολογίας
Laboratory of Cognitive & Neurological Sciences, Faculty of Science and Medicine, University of Fribourg, Switzerland

Professor Maria Kambanaros
Καθηγήτρια Λογοπεδολογίας
The Brain and Neurorehabilitation Lab, Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

16

Ο σκοπός της μελέτης

Η διερεύνηση της αξιοπιστίας & της εγκυρότητας της ελληνικής έκδοσης του Scenario Test-GR

Cyprus National Bioethics Committee (EEBK/ΕΠ/2017/37)

17

Πιλοτική Μελέτη

Δείγμα : 10 χρόνιοι επιζώντες εγκεφαλικού επεισοδίου
5 με αφασία και 5 χωρίς

Στρατολόγηση : CYPRUS STROKE ASSOCIATION

Αποτελέσματα

Χρόνος χορήγησης: 20 λεπτά
Μέσος όρος (SD): 46.0 (8.23)
Εύρος: 28- 54

18

Στρατολόγηση

🌐: 🇪🇪 Ελλάδα 🇨🇵 Κύπρος

🕒: Σεπτέμβριος 2020- Μάιος 2021

📍: Νοσοκομεία 🏥 Κέντρα Αποκατάστασης 🏢

Πανεπιστημιακές Κλινικές 🏢 Ιδιωτικά γραφεία 🏠

19

Κριτήρια

📖 Κριτήρια Εισδοχής

- (1) Ελληνόφωνοι
- (2) Ηλικία >18
- (3) Εγκεφαλικό Επεισόδιο >6 μήνες
- (4) Αφασία

📖 Κριτήρια Αποκλεισμού

- (1) Άνοια ή άλλη νευροεκφυλιστική νόσος
- (2) Σοβαρή διαταραχή όρασης ή/και ακοής
- (3) Οπτική Αγνωσία (Albert's Test for Unilateral Spatial Neglect, Fullerton et al., 1986)
- (4) Κλινική Κατάληψη ή άλλη ψυχική νόσος

20

19

20

Συμμετέχοντες

📄 83 επιζώντες εγκεφαλικού επεισοδίου

✗ 29 άτομα

✗ Επισκέψεις στο σπίτι

✗ Συμπληρώσουν το πρωτόκολλο

✗ Νόσησαν

✗ Συγκατάθεση

📅 54 χρόνια επιζώντες εγκεφαλικού επεισοδίου
n= 32 με αφασία & n= 22 χωρίς αφασία

21

Συμμετέχοντες

Πίνακας 5. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελλογιμων συμμετεχόντων με και χωρίς αφασία

Λοιπότητα	Άτομα με αφασία (n = 32)	Επιζώντες ΕΕ χωρίς αφασία (n = 22)
Φύλο		
Αρσεν	20 (62.5%)	11 (50%)
Θήλυ	12 (37.5%)	11 (50%)
Ηλικία		
Μέση (std)	54.5 (17.3)	59.7 (16.8)
Ραγες	20-83	22-89
Τύπος ΕΕ		
Ισχαιμικό	16 (50%)	10 (45.5%)
Αγγειακό	16 (50%)	12 (54.5%)
Πολλαπλά Επεισόδια		
Αρσεν	5 (15.6%)	5 (22.7%)
Θήλυ	5 (15.6%)	13 (59.1%)
Λοιπότητα	1.25	4 (18.2%)
Ημέρα ΕΕ		
Αρσεν	5 (25%)	11 (50%)
Θήλυ	19 (60%)	2 (9.1%)
Καύση	8 (25%)	9 (40.9%)
Μέση από τη ΕΕ		
Μέση (std)	50.7 (55.6)	54 (71.2)
Ραγες	20-86	12-92
Εκπαίδευση		
Γενικά	0 (0%)	2 (9.1%)
Δευτεροβάθμια	20 (62.5%)	12 (54.5%)
Κολογική Σχολή	9 (28.1%)	5 (22.7%)
Προπτυχιακή	9 (28.1%)	5 (22.7%)
Προπτυχιακή	1 (3.1%)	5 (22.7%)
Διδακτορική	0 (0%)	1 (4.5%)
Οικογενειακή Καταγωγή		
Επικρατούσα	19 (60%)	14 (64%)
Εκδοχική	10 (31.2%)	4 (18.2%)
Διαδοχική	3 (9.4%)	2 (9.1%)
Άλλη	0 (0%)	2 (9.1%)
Παραγοντική Αποκρίση		
Αρσεν	13 (40.6%)	5 (22.7%)
Θήλυ	5 (15.6%)	7 (31.8%)
Χωρίς απάντηση	6 (18.8%)	6 (27.3%)
Άγνωστη	8 (25%)	4 (18.2%)

22

21

22

Μετρήσεις

Ελληνικές Εκδόσεις Εργαλείων

1. Scenario Test- GR (Charalambous et al., 2022)
2. Γλωσσική ικανότητα: ASRS- BDAE (Messinis et al., 2013)
3. Λειτουργική επικοινωνία: CETI (Charalambous & Kambanaros, 2000)
4. Αντίκτυπος της αφασίας: AIQ-21 (Charalambous et al., 2022)
5. Ποιότητα ζωής: SAQOL-39 (Efstratiadou et al., 2012)
6. Μη λεκτικές γνωστικές ικανότητες: PCRM (Raven, 2000)

ASRS, Aphasia Severity Rating Scale; BDAE, Boston Diagnostic Aphasia Examination Short Form; CETI, Communication Effectiveness Index; AIQ-21, Aphasia Impact Questionnaire; SAQOL-39, Stroke and Aphasia Quality of Life; PCRM, Ravens Color Progressive Matrices.

23

Ψυχομετρικός Έλεγχος

Για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας (reliability):

- εσωτερική συνέπεια (internal consistency)
- εξέταση-επανεξέταση (test-retest)
- αξιοπιστία μεταξύ βαθμολογητών (interrater reliability)

Για την αξιολόγηση της εγκυρότητας (validity):

- συγκλίνουσα εγκυρότητα (construct validity)
- διαφοροποίηση μεταξύ ομάδων (known-groups validity)

24

23

24

Αποτελέσματα

Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και εγκυρότητας του Scenario Test-GR

25

Αποτελέσματα Μετρήσεων

Μέτρηση	Άτομα με αφασία (n = 32)	Άτομα χωρίς αφασία (n = 22)
Scenario Test-GR		
Mean (sd)	37.6 (13.4)	51.7 (2.51)
Median (IQR)	40.5 (24.8-49.5)	53 (50-54)
Minimum-maximum	12-54	47-54
ASRS BDAE-SF		
Mean (sd)	2.72 (1.42)	N/A
Median (IQR)	3 (1-4)	
Minimum-maximum	1-5	
RCPM		
Mean (sd)	22.2 (8.48)	26 (7.66)
Median (IQR)	23.5 (18.3-28)	26 (21-34)
Minimum-maximum	1-36	12-36
CETI		
Mean (sd)	36.3 (15.2)	N/A
Median (IQR)	37 (23.3-47.3)	
Minimum-maximum	8-64	
AIQ		
Mean (sd)	35.4 (16.2)	N/A
Median (IQR)	37 (23.8-43.5)	
Minimum-maximum	5-69	
SAQOL		
Mean (sd)	3.48 (0.54)	N/A
Median (IQR)	3.54 (3.11-3.88)	
Minimum-maximum	2.3-4.44	

Σημείωση: ASRS BDAE, SF, Aphasia Severity Rating Scale; BDAE, Boston Diagnostic Aphasia Examination; CETI, Communication Effectiveness Index; RCPM, Ravens Color Progressive Matrices; AIQ-21, Aphasia Impact Questionnaire; SAQOL-39, Stroke and Aphasia Quality of Life

26

Σοβαρότητα αφασίας

Κλίμακα Σοβαρότητας της Αφασίας (BDAE, Goodglass & Kaplan, 1972).

0 Απουσία ομιλίας με νόημα
1 Αποσπασματική προσπάθεια για επικοινωνία
2 Συζήτηση για οικεία θέματα με μεγάλη βοήθεια
3 Συζήτηση για οικεία προβλήματα με λίγη βοήθεια
4 Δυσχέρεια στην έκφραση
5 Διακρίνονται κλάσματα μεμονωμένων στην ομιλία

AMA= Άτομα Με Αφασία
KZA= Κλίμακα Σοβαρότητας της Αφασίας

Σημείωση: Οι βαθμολογίες κάτω από το 3 υποδηλώνουν σοβαρές γλωσσικές δυσκολίες ή απουσία προφανούς έκφρασης (Goodglass & Kaplan, 1972).

27

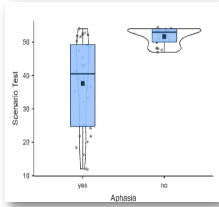
Αποτελέσματα: Αξιοπιστία

- Υψηλή εσωτερική συνέπεια (Cronbach's $\alpha = .95$)
- Αξιοπιστία εξέτασης – επανεξέτασης (ICC = .99)
- Αξιοπιστία μεταξύ βαθμολογήσεων (ICC = .99)

28

Αποτελέσματα: Εγκυρότητα μεταξύ ομάδων

- Διαφοροποίηση μεταξύ ομάδων (Mann-Whitney $U = 96.5$, $p < .001$), με στατιστικά σημαντικά υψηλότερες βαθμολογίες των συμμετεχόντων χωρίς αφασία σε σύγκριση με άτομα με αφασία (βλ. Εικόνα 1).

Εικόνα 1. Βοιά των συνακτών και στοιχείων σκορ των ομάδων με και χωρίς αφασία

29

Αποτελέσματα: Συγκλίνουσα Εγκυρότητα

- Σημειώθηκε καλή συγκλίνουσα εγκυρότητα, η οποία επιβεβαιώθηκε μέσω συσχετίσεων ($p < .05$) με τα 5 εργαλεία (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Τα αποτελέσματα της συγκλίνουσας εγκυρότητας του Scenario Test-GR για τους συμμετέχοντες με αφασία

Scenario Test	ASRS BDAE-SF	CETI	RCPM	AIQ-21	SAQOL-39
r	.59**	.71**	.36*	-.58**	.43*
n	32	32	53	32	32

Σημείωση: * $p \leq 0.01$, ** $p \leq 0.05$.
ASRS, Aphasia Severity Rating Scale; BDAE, Boston Diagnostic Aphasia Examination; CETI, Communication Effectiveness Index; RCPM, Ravens Color Progressive Matrices; AIQ-21, Aphasia Impact Questionnaire; SAQOL-39, Stroke and Aphasia Quality of Life

30

Αποτελέσματα

Οι ψυχομετρικές ιδιότητες του Scenario Test-GR υποστηρίζουν την **αξιοπιστία** και **εγκυρότητα** του εργαλείου ως μέτρο αξιολόγησης της **λειτουργικής επικοινωνίας** για τα Ελληνόφωνα άτομα με αφασία.

ΤΕΣΤ Σενάριο

Μαρίνος Χαροκόπου & Μαρία Καρανίου

31

Συζήτηση

Οι συμμετέχοντες είχαν χαμηλές βαθμολογίες στις γλωσσικές δοκιμασίες **ΑΑΔΑ** υψηλές επιδόσεις στο Scenario Test-GR

Αυτό συνέβη επειδή τα άτομα με αφασία λάμβαναν:

- επιπρόσθετη λεκτική υποστήριξη, προτροπές για χρήση χειρονομιών,
- γραφική και ζωγραφική, ερωτήσεις ανοικτού ή/και κλειστού τύπου,
- συνεχή ενθάρρυνση για εναλλαγή των μέσων ανταπόκρισης και
- χρήσης της ολικής επικοινωνίας από έναν πολύ ενεργό εξεταστή.

32

Περιορισμοί

Οι συμμετέχοντες με αφασία δεν έλαβαν μέρος στην διαδικασία μετάφρασης και προσαρμογής των σεναρίων στα Ελληνικά

↓

Η συμπερίληψη των ατόμων με αφασία ως ερευνητικούς συνεργάτες θα προωθούσε την εγκυρότητα περιεχομένου

↑

ΜΕΛΛΟΝ
COSMIN guidelines

Charalambous et al., 2022

33

Συμπεράσματα

Το Scenario Test-GR μπορεί να χρησιμοποιηθεί για:

- ✓ την αξιολόγηση της λειτουργικής επικοινωνίας,
- ✓ καθορισμό στόχων αποκατάστασης της αφασίας στο επίπεδο της δραστηριότητας και της συμμετοχής (ICF: WHO, 2001),
- ✓ ως μέτρο αξιολόγησης των καθημερινών επικοινωνιακών ικανοτήτων του ατόμου με αφασία.

Charalambous et al., 2022

34

Ευχαριστίες

- Συμμετέχοντες με εγκεφαλικό επεισόδιο και αφασία
- Prof. Dr. Jean- Marie Annoni MD
- Prof. Dr. Maria Kambanaros
- Συναδέλφους Λογοθεραπευτές

35

Χρηματοδότηση

- Πλήρης Διδακτορική Υποτροφία Α.Γ. Ίδρυμα Λεβέντης, Γενεύη, Ελβετία.

THE A.G. LEVENTIS FOUNDATION

- Έργο ASPIRE EXCELLENCE/1216/0517 του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου μέσω του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας.

ASPIRE

36

UNI
FR
UNIVERSITÄT DES SAARLANDES
UNIVERSITY OF SAARLAND

Τεχνολογία
Πανεπιστημίου
Κίληρου

Τμήμα
Επιστημών
Ακουστικής

Βιβλιογραφία

Charalambous, M., Phylactou, P., Elriz, T., Psychogios, L., Annoni, J.M. & Kambanaros, M. (2022). Adaptation of the Scenario Test for Greek-speaking people with aphasia: A reliability and validity study. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 00, 1-15. DOI:10.1111/1460-6984.12727

Hilari, K., Galante, L., Huck, A., Pritchard, M., Allen, L., & Dipper, L. (2018). Cultural adaptation and psychometric testing of The Scenario Test UK for people with aphasia. *International Journal Of Language & Communication Disorders*, 53(4), 748-760. doi: 10.1111/1460-6984.12379

van der Meulen, I., van de Sandt-Koenderman, W., Duivenvoorden, H. & Ribbers, G. (2010) Measuring verbal and non-verbal communication in aphasia: reliability, validity, and sensitivity to change of The Scenario Test. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 45(4), 424–435. <https://doi.org/10.3109/13682820903111952>

37

37

UNI
FR
UNIVERSITÄT DES SAARLANDES
UNIVERSITY OF SAARLAND

Τεχνολογία
Πανεπιστημίου
Κίληρου

Τμήμα
Επιστημών
Ακουστικής

Σας ευχαριστούμε

38

38